

УДК 811.111'23'371
DOI <https://doi.org/10.26661/2414-1135-2021-81-1-4>

ПРО НОРМАТИВНУ ШКАЛУ ОЦІНКИ

Бігунова Н. О.

*доктор філологічних наук, професор,
завідувач кафедри іноземних мов гуманітарних факультетів
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
вул. Дворянська, 2, Одеса, Україна
orcid.org/0000-0002-9460-9700
natalbig@ukr.net*

Ключові слова: оцінка,
норма, стереотип, інтенція,
художній літературний
дискурс.

Метою розвідки є опис нормативної шкали оцінок. У статті доводиться, що існує позитивна, негативна та змішана оцінка. Авторка заперечує існування нейтральної оцінки й наводить свої спостереження, які доводять правомочність цієї тези. Матеріал аналізу становить вибірка із 750 контекстів вираження оцінки в англійському літературному художньому дискурсі. Дослідження ґрунтується на загальнонаукових і спеціальних лінгвістичних методах. Серед загальнонаукових методів у роботі використано метод синтезу й аналізу та описовий метод. У межах спеціальних мовознавчих методів застосовано контекстуально-інтерпретаційний аналіз. В результаті дослідження автор доходить висновку, що категорія оцінки є ключовою в процесах як когніції, так і комунікації; вона корелює з прагмасоціолінгвальними характеристиками комунікантів і визначає їх мовленнєву поведінку. Оцінка характеризується вибірковістю: вона виокремлює та фіксує те, що важливо з кута зору того чи іншого суб'єкта оцінки. Сам факт оцінювання свідчить про те, що об'єкт оцінки потрапив у ціннісне поле певного суб'єкта. З нескінченного числа навколишніх явищ оцінюються ті, що значимі для суб'єкта на цей момент. На оцінній шкалі виокремлено опозицію «оцінність» – «безоцінність». Установлено, що, якщо об'єкт потрапляє у сферу інтересів індивіда, формулюється оцінка: позитивна, негативна, змішана. Наголошується, що оцінка не може бути нейтральною. Якщо суб'єкт заявляє про своє «нейтральне» або байдуже ставлення до об'єкта, це варто вважати показником негативного ставлення або прихованою (через ревності або заздрість) позитивною оцінкою. Доводиться, що норма в шкалі інтенсивності збігається не із серединою шкали, а з її позитивним полюсом, тим самим установлено, що шкала оцінок функціонує в мові як асиметрична.

ON THE NORMATIVE SCALE OF EVALUATION

Bigunova N. O.

*Doctor of Philological Sciences, Professor,
Head of the Department of Foreign Languages of the Humanitarian Faculties
Odesa I. I. Mechnikov National University
Dvorianska str., 2, Odesa, Ukraine
natalbig@ukr.net
orcid.org/0000-0002-9460-9700*

Key words: *evaluation, norm, stereotype, intention, literary fictional discourse.*

This study addresses two interrelated issues: first, the status of the notion of the evaluative norm, and second, the division of evaluative manifestation into positive, negative and neutral units. The author disclaims the existence of neutral evaluation and presents her own observations proving this point. The material under analysis is represented by 750 speech episodes taken from English literary discourse in which the characters express evaluation of certain objects. The linguistic analysis of the selected data has been based on the application of general scientific methods, namely: the method of and the descriptive method, as well as a special linguistic method, namely, the contextual-interpretational method. As a result, the category of evaluation is seen as the key one in both cognitive and communicative processes; it correlates with the communicants' pragmatic-social characteristics and determines their speech behaviour. It has been noted that evaluation is characterized by selectivity: it extracts and retains the features that are important from the evaluation subject's point of view. The very fact of the evaluation process gives evidence that the object of evaluation seems valuable for a certain subject, and so it gets into the subject's zone of concern. From a multitude of various objects people evaluate those, which are significant for them at a given moment. The opposition "evaluation – non-evaluation" has been offered. If an object gets into a subject's zone of concern, the process of evaluating is sure to take place, and thus positive, negative, or mixed evaluation is produced. It has been found out that evaluation cannot be neutral: if a communicant expresses a neutral or indifferent attitude to an object, it should be considered a marker of negative or latent positive attitude. Moreover, the position of the norm as an accepted standard on the intensity scale has been reconsidered. It has been proved that the norm does not occupy the scale centre but its positive pole; thus, the evaluation scale functions in language as an asymmetric one. "Good" means corresponding to the norm, as well as indicating the qualitative enhancement of an evaluated feature, while "bad" means deviation from the norm in the direction of decreasing.

Постановка проблеми. Оцінка різних об'єктів і явищ навколишнього світу є невід'ємним складником когнітивної діяльності людини. Розгляд оцінки в рамках когнітивної лінгвістики передбачає вивчення глибинних механізмів функціонування мови, пов'язаних із аксіологічними аспектами мовленнєво-мисленнєвої діяльності людини.

Категорія оцінки привертає увагу українських і зарубіжних мовознавців, її розглядають у логіко-семантичному (Н. Арутюнова, О. Вольф, Р. Якушина), семантико-прагматичному (І. Буяр, О. Калкіна, Т. Космеда, В. Кришук, О. Островська, А. Яновец), комунікативному (Л. Дейна, Г. Приходько, І. Солоділова), когнітивному (М. Антонова, А. Бойко, С. Ільїна) аспектах.

Об'єкт завжди сприймається суб'єктом через призму певних оцінок і норм. Оцінно-нормативний характер є найважливішим проявом активності суб'єкта в процесі пізнання. Однак думки дослідників значно розходяться з приводу того, що вважати нормою. Крім того, деякі вчені, крім позитивної та негативної оцінки, оперують також терміном «нейтральна оцінка», який часто співвідносять із поняттям оцінної норми, з чим ми не можемо погодитися. Окреслені неясності вимагають лінгвістичного осмислення, що забезпечує актуальність пропонованої статті, присвяченої проблемі шкали оцінки.

Мета й завдання статті. Метою дослідження є опис нормативної шкали оцінки. Переглянуто

поширену тезу, що норма на шкалі інтенсивності збігається із серединою шкали, що видається сумнівним. Матеріал аналізу становить вибірка із 750 контекстів вираження оцінки в англомовному літературному художньому дискурсі. Функціонування оцінних одиниць у дискурсі аналізується в синтезі когнітивного й прагматичного підходів.

Для вирішення поставлених завдань використано загальнонаукові та спеціальні лінгвістичні дослідницькі методи. Серед загальнонаукових методів у роботі використано метод синтезу й аналізу для цілісного дослідження художнього дискурсу з використанням системного підходу в розгляді окремих комунікативних конструкцій із кута зору їхньої участі в реалізації оцінки; описовий метод – для планомірної інвентаризації та виявлення ознак аналізованого фактичного матеріалу. У межах спеціальних мовознавчих методів застосовано контекстуально-інтерпретаційний аналіз – для виявлення експлікованих та імплікованих інтенцій комунікантів, їх пресупозицій, фонових знань, конвенцій і стереотипів як компонентів висловлювання в кожному контексті вибірки.

Предмет та об'єкт дослідження. Об'єктом дослідження є когнітивно-комунікативний феномен формування й експлікації оцінки в англомовному літературному художньому дискурсі. Предметом дослідження слугують позитивні та негативні оцінні висловлювання персонажів англомовного літературного художнього дискурсу.

Виклад основного матеріалу дослідження.

1. Визначення оцінки як багатоаспектної категорії. Згідно з Г. Приходько, оцінка є наслідком осмислення й відображення дійсності через призму її сприйняття людиною [20, с. 19].

Н. Арутюнова розглядає оцінку як категорію логічну та визначає оцінне значення як нормативне, «збагачене (або ускладнене) телеологічним принципом (тобто добро як те, чого всі прагнуть): добре – таке, що відповідає ідеалізованій моделі макро- або мікросвіту й усвідомлюється як мета буття людини, а отже, і її діяльності; погане – таке, що не відповідає цій моделі за одним із властивих їй параметрів» [3, с. 59].

В останні десятиріччя у зв'язку з антропоцентричним характером сучасних лінгвістичних розвідок оцінка розглядається вже не як логічна категорія, а як фактор, який формує семантику мовних одиниць і прагматику їх мовленнєвого використання. Оцінці відводиться статус універсальної категорії, що пронизує всі сфери людського буття й мислення. Зокрема, Т. Космеда пропонує розглядати категорію оцінки в мовознавстві як структурно-семантичну, функціональну, прагмасемантичну, що охоплює такі концепти, як схвалення/засудження, згода/незгода, симпатія/антипатія [14, с. 10].

Видається продуктивним розглянути функціонування оцінних одиниць в синтезі когнітивного й прагматичного підходів, оскільки формування оцінної інформації здійснюється за законами когнітивної лінгвістики, а її передача реципієнту визначається прагматичними факторами (ситуацією спілкування, фоновими знаннями комунікантів, стереотипами суб'єкта оцінки, його інтенціями, ступенем щирості тощо).

З погляду когнітивно-прагматичного підходу оцінка трактується як ментальний процес, «акт людської свідомості, який полягає в порівнянні предметів, зіставленні їх властивостей, визначенні ролі в життєдіяльності суб'єкта і його результатів, що закріплюються у свідомості й мові у вигляді позитивного, негативного та нейтрального ставлення» [11, с. 223]; «ставлення носіїв мови до об'єкта, зумовлене визнанням або невизнанням його цінності з погляду відповідності або невідповідності його рис певним ціннісним критерієм» [23, с. 6]; «процес і результат визначення суб'єктом ступеня значущості об'єкта з урахуванням здатності останнього задовольняти ті чи інші потреби й інтереси суб'єкта, тобто визначення прагматичної значущості об'єкта» [16, с. 71]; «мовна категорія, яка виражає ставлення мовця до об'єкта дійсності залежно від того, наскільки задоволені його потреби, бажання, інтереси або цілі» [13, с. 6].

2. Оцінка як когнітивно-прагматична категорія. Оцінка – категорія когнітивна, оскільки в її структурі лежать різні ментальні операції: виокремлення оцінювальної ознаки (основа оцінки), зіставлення з ідеальною картиною світу та власною шкалою цінностей, ототожнення (з класом позитивних і негативних цінностей), а також асоціювання, диференціювання, координування, класифікація, порівняння й синтез.

Сам факт оцінювання свідчить про те, що об'єкт оцінки потрапив у ціннісне поле певного суб'єкта. Той самий об'єкт може «залишити байдужим» одного суб'єкта й зробити «небайдужим» іншого. З нескінченного числа навколишніх явищ оцінюються ті, що є значимими для суб'єкта оцінки на цей момент, становлять для нього найбільший інтерес, мають емоційну спрямованість або важливість. Оскільки кожен учасник комунікації має свій життєвий досвід і своє розуміння світу, одна й та сама ситуація може бути сприйнята й оцінена по-різному. Уважаємо, що оцінювання як когнітивний процес у свідомості людини відбувається постійно, а формулювання оцінки та її зовнішнє вираження мають місце значно рідше.

Оцінка складається під впливом цілої низки прагматичних чинників, до яких уналежують інтереси, цілі, ідеали, потреби суб'єкта оцінки, його ціннісну шкалу, характер об'єкта оцінки, стереотипи, норми, правила. Процес оцінювання

передбачає, з одного боку, обробку інформації про об'єкти та ситуації, з іншого боку, про норми або критерії, які беруться до уваги під час обробки цієї інформації.

3. Оцінна шкала. Імплицитним елементом, який входить в оцінну структуру, є шкала оцінок, нерозривно пов'язана з природою об'єкта. Співвідношення власне оцінного та описативного в оцінці визначає складну структуру оцінної шкали [12, с. 48]. Уважається, що з погляду характеру ставлення мовця до повідомлення оцінка буває позитивною (+), негативною (-) і нейтральною або нульовою (0).

Аналізуючи оцінну шкалу, Н. Арутюнова користується терміном «градаційна шкала» й відзначає, що в її середині «проходить вісь симетрії, відповідна нормі» [2, с. 231]. Такої ж думки дотримується Г. Приходько, яка зазначає, що «нуль» в оцінній шкалі є значимим оцінним знаком, що представляє «норму», на фоні якої усвідомлюються оцінні аномалії в позитивній чи негативній бік [19].

Ми не можемо погодитися з такою думкою. Нульова оцінка, на наше переконання, не може бути нормою, байдужість також не є нормою. Якщо людина оцінює предмет як відповідний нормі, стереотипу, то це вже позитивна оцінка. Скажімо, якщо відповіддю на питання про здоров'я буде «нормально», то таку оцінку не варто тлумачити як нейтральну: вона є позитивною.

4. Вибірковість оцінки. Оцінка вирізняється вибірковістю: вона виокремлює та фіксує те, що важливо з погляду того чи іншого суб'єкта оцінки. За словами Н. Арутюнової, природа оцінки завжди відповідає природі людини, оскільки «оцінюється те, що потрібно (фізично й духовно) людині та людству» [3, с. 181]. Якщо об'єкт не потрапив до сфери інтересів індивіда, то оцінка не формується ні в думках, ні в мовленні.

«Приписуючи предметам і явищам докільця ті чи інші властивості, людина демонструє свою небайдужість до цих властивостей» [17, с. 71]. «Кольорові, звукові, смакові, функційні якості й властивості предметів і явищ зовнішнього світу актуалізуються лише в тих об'єктах, які залучаються до сфери пізнавальної та практичної діяльності людини та які становлять для неї життєву й соціальну цінність» [6, с. 9].

У цьому аспекті О. Вольф закликає розрізняти об'єкти, не цікаві для оцінки, тобто ті, які не перебувають у сфері оцінної діяльності суб'єкта, й об'єкти, що займають нейтральну позицію на шкалі оцінок, де ознаки «добре» і «погано» виявляються в певній рівновазі [7, с. 49]. Ми не можемо погодитися з другою частиною цього міркування (про нейтральну позицію на шкалі оцінок). Безумовно, оцінка того ж самого об'єкта може бути змішаною: можуть перераховуватися

як його позитивні, так і негативні властивості. Проте нейтральна оцінка, на наш погляд, неможлива. Наприклад, якщо обговорюється якась ідея, то вона може подобатися чи не подобатися комунікантам; якщо мовець мовчить – це свідчить про те, що він усе ще обмірковує свою оцінку: він не може просто цієї миті оцінити ідею, що радше за все є ознакою негативного ставлення, або з якихось причин не хоче обговорювати цю ідею (уважає недоречним її обговорення взагалі, або із цими співрозмовниками, або в цьому місці тощо), тим не менше, на наш погляд, оцінний умовивід формулюється в його свідомості, хоч і не виводиться в зовнішнє мовлення.

5. Зони на оцінній шкалі. На нашу думку, на оцінній шкалі є дві зони: зона позитивного й зона негативного. Якщо суб'єкт оцінки заявляє про свою байдужість до певного об'єкта, то це радше свідчить про негативну оцінку. Скажімо, якщо під час обговорення властивостей третьої особи один із комунікантів заявляє, що ця людина «ніяка», «ні те ні се», то таку оцінку нейтральною назвати не можна, у такому випадку наявна оцінка негативна. Тут ми приєднуємося до позиції М. Байлі та В. Квайна, які ще півстоліття тому помітили, що одиниці зі значенням «байдужий», «середній» частіше позначають щось погане (з позицій оцінки), ніж засвідчують нейтральну позицію об'єкта [27, с. 75; 28, с. 71]. Більше того, С. Воркачов вважає, що байдужість мовця до бажань, думок, смаків і ціннісних настанов слухача сприймається останнім як презирство, тобто прямий мовленнєвий акт байдужості мовця сприймається слухачем як непрямий мовленнєвий акт зневаги [8, с. 106].

Спостереження над вибіркою англомовного літературного дискурсу свідчать про те, що за висловленим «нейтральним» або байдужим ставленням до об'єкта часом ховається й позитивна оцінка, яка не висловлюється з ревності або заздрості, тобто віддзеркалює певну прагматику мовця. Цю тезу підтверджує епізод з англомовного роману, у якому Мелісса висловлює своє нібито байдуже ставлення до Пола, за яким ховаються ревності:

“Don't let me spoil your fun,” said Titchy. “What were you all talking about?”

“They were talking about you,” said Melissa suddenly. “Angela was asking Jeffrey if he really meant to go off with you and Paul said if you did, he would murder you.”

“Melissa!” exclaimed Paul in a hurt voice.

Melissa rounded on him. “You asked for that,” she said fiercely. “You brought me up here and landed me in the middle of a murder and yet all you've done since we were brought back from Inverness is run to your mother or flirt with that tart.”

“My, my,” said Titchy, who seemed to be enjoying herself immensely. “Jealousy will get you nowhere, pet, nor will pink hair; for that matter. So old-fashioned. Dead seventies, that.”

“Jealous...of you?” raged Melissa. “I don’t care who Paul runs after. He’s nothing to me. You’re all sick!” [26, с. 47].

У світлі вищесказаного ми не можемо погодитися з виділенням трьох таких емотивних доміант, як позитивна, негативна та нейтральна оцінка. На наш погляд, існує опозиція «оцінність» – «безоцінність». Якщо об’єкт потрапив до сфери інтересів індивіда, формулюється оцінка: позитивна, негативна, змішана. На наше переконання, оцінка не може бути нейтральною.

6. Норма на оцінній шкалі. Далі варто зупинитися на тому, що на оцінній шкалою доцільно вважати нормою. Поняття норми на оцінній шкалі досі трактують по-різному. Зокрема, Л. Єфанова вважає, що семантична категорія норми відображає наявні в носіїв мови колективні уявлення про належний стан для кожного типу об’єктів, для якого є відповідні найменування; ці уявлення можуть отримувати регулярне вираження в мові як за рахунок указівки на відповідні норми положення справ, так і за рахунок позначення аномалій [10, с. 9].

О. Вольф вважає, що норма – це не відсутність (нуль) ознаки, нейтральна зона. Вона співвіднесена з тією частиною шкали оцінок, на якій розміщується стереотипне уявлення про цей об’єкт із характерною ознакою [7, с. 54].

Не можна не погодитися з Є. Скворцовою, яка вважає, що в мові та мовленні оцінні ознаки «добре» і «погано» розподіляються на нормативній шкалі оцінок нерівномірно, тобто займають асиметричну позицію: негативно забарвлений елемент антонімічної пари займає на оцінній шкалі більш віддалену від нейтральної зони позицію [21, с. 5].

Отже, коли говорять про норму, мають на увазі ознаки стереотипу та їх розміщення на оцінній шкалі.

Ми поділяємо думку, що норма в шкалі інтенсивності збігається не із серединою шкали, а з її *позитивним полюсом*, тим самим шкала оцінок функціонує в мові як *асиметрична* [7, с. 51; 12, с. 12].

Сфера оцінних значень базується на ознаках «добре/погано». «Добре» позначає як відповідність нормі, так і підвищення якості оцінюваної ознаки, а «погано» позначає відхилення від норми в бік «зниження» якості оцінюваної ознаки. За словами Н. Арутюнової, оцінна шкала характеризується наявністю ознаки нарощування, вона доволі динамічна й розгортається у двох напрямках – збільшення і зменшення кількості цієї ознаки [2].

Оцінна шкала зумовлена також дескриптивними ознаками самих об’єктів у їх нарощуванні/убуванні й оцінкою, орієнтованою на ці ознаки. Шкала оцінок передбачає в межах її діапазону

рух ефективності: від інтенсифікації до деінтенсифікації ознак як суб’єктивного характеру, так і дескриптивного. Вона також ураховує наявність/відсутність крайньої точки для цієї ознаки та цілу низку інших параметрів [20, с. 33].

Релятивність оцінки, її коливання зумовлені тим, що той самий об’єкт може отримувати різні оцінки – залежності як від його значущості для суб’єкта-оцінювача, так і від зміни норми. Еталон оцінки може бути як постійним, так і змінним: те, що відповідає інтересам чи потребам суб’єкта в одному випадку, може не відповідати його уявленням, цільовим настановам або нормам в іншому. Важливими вважаємо також пресупозиції та фонові знання, які також мають мінливий характер. Наприклад, Джон Гловер, герой роману М.С. Бітон, який у фіналі виявився жорстоким убивцею, на початку роману оцінювався персонажами надзвичайно позитивно (порівняйте думки про нього на початку та наприкінці роману):

– “What about this John Glover?” asked Hamish. “Nice chap. Well-travelled. Here he comes,” said Priscilla, I looking out of the window (Beaton. macho, 5).

– Blair had phoned the manager of the hotel and told him that John Glover was a dangerous criminal and not to be approached, as he was armed and dangerous [25, с. 159].

Висновки й перспективи подальших розробок. Отже, оцінка видається складною багатоплановою й багатоаспектною прагматичною когнітивною функціонально-семантичною категорією. Когнітивно-прагматичний підхід до вивчення оцінки дає змогу охопити дві її найважливіші сторони: *когнітивну*, яка формується у свідомості суб’єкта на основі його уявлення про норму й стереотипи, і *прагматичну*, яка відбиває результат осмислення відповідності об’єкта певній нормі й стереотипам, пов’язану з комунікативними цілями суб’єкта, його мотивами, ступенем його ширості, інтенсивності/емоційності.

На нашу думку, на оцінній шкалі є лише дві зони: зона позитивного та зона негативного. Якщо об’єкт потрапляє у сферу інтересів індивіда, формулюється оцінка: позитивна, негативна, змішана. Оцінка не може бути нейтральною. Якщо суб’єкт заявляє про своє «нейтральне» або байдуже ставлення до об’єкта, це варто вважати показником негативного ставлення або прихованою (через ревності або заздрість) позитивною оцінкою. Норма в шкалі інтенсивності збігається не із серединою шкали, а з її позитивним полюсом, тим самим установлено, що шкала оцінок функціонує в мові як асиметрична: «добре» позначає як відповідність нормі, так і підвищення якості оцінюваної ознаки, «погано» позначає відхилення від норми в бік «зниження» якості оцінюваної ознаки.

Перспективу дослідження вбачаємо у вивченні оцінних стереотипів і норм, імплікованих у персональному мовленні художнього дискурсу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Антонова М.Б. Когнитивный аспект формирования оценочного значения английских прилагательных, обозначающих моральные качества. *Вестник Санкт-Петербургского университета. Серия «Язык и литература»*. 2019. № 16 (3). С. 367–380.
2. Арутюнова Н.Д. Типы языковых значений: Оценка. Событие. Факт. Москва : Наука, 1988. 341 с.
3. Арутюнова Н.Д. Язык и мир человека. Москва : Языки русской культуры, 1999. 896 с.
4. Бойко А.К. Модели реализации оценки в диалогической коммуникации: на материале современного английского языка : автореф. дисс. ... канд. филол. наук : 10.02.19. Ростов-на-Дону, 2014. 24 с.
5. Буяр І. Гендерні та лінгвокультурні особливості семантичної сполучуваності прикметників негативної оцінки в сучасній англійській мові (на матеріалі британських і американських романів). *Науковий вісник Чернівецького університету. Серія «Германська філологія»*. 2012. Вип. 630–631. С. 35–45.
6. Вендина Т.И. Русская языковая картина мира сквозь призму словообразования (макрокосм). Москва : Индрик, 1998. 240 с.
7. Вольф Е.М. Функциональная семантика оценки. 3-е изд., стереотипное. Москва : КомКнига, 2006. 280 с.
8. Воркачев С. Г. Оценка и ценность в языке: Избранные работы по испанистике : монография. Волгоград : Парадигма, 2006. 186 с.
9. Дейна Л.В. Суб'єктивна та об'єктивна оцінка в українському щоденниковому дискурсі : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.01. Полтава : ПНПУ, 2016. 229 с.
10. Ефанова Л.Г. Категория нормы в русской языковой картине мира : автореф. дисс. ... докт. филол. наук : 10.02.01, 10.02.19. Томск, 2013. 41 с.
11. Желтухина М.Р. Тропологическая суггестивность масс-медиального дискурса: о проблеме речевого воздействия тропов в языке СМИ : монография. Москва-Волгоград, 2003. 656 с.
12. Ильина С.Ю. Косвенная оценочность и средства ее выражения в современном английском языке: дисс. ... канд. филол. наук : 10.02.04. Нижний Новгород, 1997. 173 с.
13. Калкина Е.Н. Структурно-семантическая характеристика средств выражения категории оценки в немецком и алтайском языках: в антропоцентрическом аспекте : автореф. дисс. ... канд. филол. наук : 10.02.20. Казань, 2005. 21 с.
14. Космеда Т.А. Аксиологичні аспекти прагмалінгвістики: засоби вираження категорії оцінки в українській та російській мовах : автореф. дис. ... докт. филол. наук : 10.02.01 / ХДПУ ім. Г.С. Сковороди. Харків, 2001. 32 с.
15. Крищук В.Л. Вербалізація оцінки в українській історичній прозі кінця ХХ – початку ХХІ ст. : автореф. дис. ... канд. филол. наук : 10.02.01. Чернівці : ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2015. 20 с.
16. Кузнецова Н.Е., Шевченко Е.В. К вопросу о некоторых способах выражения оценки. *Язык. Текст. Стилль : сборник научных трудов*. Курган : КГУ, 2004. С. 71–79.
17. Николаева Т.М. Качественные прилагательные и отражение картины мира. *Славянское и балканское языкознание*. Москва : Наука, 1983. С. 67–86.
18. Островська О. М. Лінгвостилістичні засоби реалізації категорії оцінки (на матеріалі американської художньої прози) : автореф. дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04. Львів, 2001. 20 с.
19. Приходько Г.І. Оцінка і комунікація : посібник для студентів та аспірантів. Вінниця : Нова книга, 2013. 168 с.
20. Приходько А.И. Семантика и прагматика оценки в современном английском языке. Запорожье : ЗГУ, 2004. 321 с.
21. Скворцова Е.В. Лексико-семантические аспекты асимметрии положительной и отрицательной зон оценки: на материале русского и английского языков : автореф. дисс. ... канд. филол. наук : 10.02.01. Орел, 2012. 20 с.
22. Солодилова И.А. Способы концептуализации оценки в немецком языке (на материале немецкоязычной художественной прозы) : дисс. ... докт. филол. наук : 10.02.04. Уфа, 2014. 538 с.
23. Якушина Р.М. Динамические параметры оценки (на материале современного английского языка) : автореф. дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04. Уфа : Башкирский государственный университет, 2003. 24 с.
24. Яновець А. І. Прагматика засобів вираження негативної оцінки в сучасній англійській мові. *Науковий вісник Волинського держ. ун-ту ім. Л. Українки*. Вип. 4. Луцьк, 2007. С. 248–252.
25. Beaton M.C. *Death of a Macho Man*. London : Constable, 2009. 196 p.
26. Beaton M.C. *Death of a Prankster*. London : C & R Crime, 2011. 180 p.
27. Bily M. Reflexives and the Subjective (“emphatic”) Side FSP. *Pap. 4th Scand. Linguistics*. Odense : Univ. Press, 1971. P. 71–77.

28. Quine W.O. Quantifiers and Propositional Attitudes. *Reference and Modality*. L. : Oxford Univ. Press, 1971. P. 71–77.

REFERENCES

1. Antonova M. B. (2019) The cognitive aspect of production of evaluative meaning of English adjectives [Kognitivnyj aspekt formirovaniya ocenochного znacheniya anglijskikh prilagatel'nykh, oboznachayushchikh moral'nye kachestva]. *Bulletin of Saint Petersburg university. Language and literature*, 16(3). P. 367–380 [in Russian].
2. Arutjunova N.D. (1988). Types of language meanings: Evaluation. Event. Fact [Tipy yazykovykh znachenij: Otsenka. Sobytiye. Fakt]. Moscow: Nauka. 341 p. [in Russian].
3. Arutjunova N.D. (1999). Language and a person's world [Yazyk i mir cheloveka]. Moscow: Yazyki russkoj kul'tury. 896 p. [in Russian].
4. Bojko A.K. (2014). The patterns of evaluation realization in dialogical communication [Modeli realizacii ocenki v dialogicheskoj kommunikacii: na materiale sovremennogo anglijskogo yazyka]. Synopsis diss. Cand. Of Phil. Sciences: 10.02.19. Rostov-na-Donu. 24 p. [in Russian].
5. Buiar I. (2012) Gender and linguocultural peculiarities of semantic compatibility of negative evaluative adjectives in modern English language (on the samples from British and American novels) [Henderni ta linhvokulturni osoblyvosti semantychnoi spoluchuvanosti prykmetnykiv nehatyvnoi otsinky v suchasni anhliskii movi (na materiali brytanskykh i amerykanskykh romaniv)]. *Scientific Bulletin of Chernivtsi University: Germanic Philology*. Issue # 630–631. P. 35–45 [in Ukrainian].
6. Vendina T.I. (1998) Russian language picture of the world from the picture of wordbuilding (macrocosm). [Russkaya yazykovaya kartina mira skvoz' prizmu slovoobrazovaniya (makrokosm)]. Moscow: Indrik. 240 p.
7. Volf E.M. (2006). Functional semantics of evaluation [Funktsional'naya semantika otsenki]. 2nd ed., ster. Moscow: KomKniga. 280 p. [in Russian].
8. Vorkachyov S.G. (2006). Evaluation and value in language. [Otsenka i tsennost' v yazyke]: Selected works on Spanish studies. Volgograd: Paradigma. 186 p. [in Russian].
9. Deina L.V. (2016) Subjective and objective evaluation in Ukrainian diary discourse [Subiektyvna ta obiektyvna otsinka v ukrainskomu shchodennykovomu dyskursi]; diss. Cand. Of Phil. Sciences: 10.02.01. Poltava: PNP. 229 p. [in Ukrainian].
10. Efanova L.G. (2013). The category of norm in Russian language view of the world [Kategoriya normy v russkoj yazykovoy kartine mira]: Synopsis dis. ... doct. of Phil. Sciences: 10.02.01, 10.02.19. Tomsk. 41 s. [in Russian].
11. Zheltukhina M.R. (2003) Tropologic suggestibility of mass media discourse [Tropologicheskaya suggestivnost' mass-medial'nogo diskursa: o probleme rechevogo vozdejstviya tropov v yazyke SMI]: monograph. Moscow-Volgograd. 656 p. [in Russian].
12. Il'ina S.Yu. (1997) Indirect evaluation and the means of its manifestation in modern English language [Kosvennaya ocenochnost' i sredstva ee vyrazheniya v sovremennom anglijskom yazyke]: Synopsis diss. Cand. Of Phil. Sciences: 10.02.04. Nizhnij Novgorod. 173 p. [in Russian].
13. Kalkina E.N. (2005) Structural-semantic characteristic of means expressing the category of evaluation in German and English languages [Strukturno-semanticheskaya kharakteristika sredstv vyrazheniya kategorii ocenki v nemec'kom i altajskom yazykakh: v antropocentricheskom aspekte]: Synopsis diss. Cand. Of Phil. Sciences: 10.02.20. Kazan'. 21 p. [in Russian].
14. Kosmeda T. A. (2001) Axiological aspects of pragmatic linguistics : the means of manifestation of the category of evaluation in Ukrainian and Russian languages [Aksiologichni aspekty prahmalinhvistyky: zasoby vyrazhennia katehorii otsinky v ukrainskii ta rosiiskii movakh]: Synopsis diss. doct. Of Phil. Sciences: 10.02.01. KhDPU im. H.S. Skovorody. Kharkiv. 32 p. [in Ukrainian].
15. Kryshchuk V. L. (2015) Evaluation verbalisation in Ukrainian historical prose of the end of XX – the beginning of the XXI c. [Verbalizatsiia otsinky v ukrainskii istorychnii prozi kintsia XX – pochatku XXI st.]: Synopsis diss. Cand. Of Phil. Sciences: 10.02.01. Chernivtsi : ChNU after Yu. Fedkovycha. 20 p. [in Ukrainian].
16. Kuznecova N.E., Shevchenko E.V. (2004) On the question of some ways of expressing evaluation [K voprosu o nekotorykh sposobakh vyrazheniya ocenki]. *Language. Text. Style : Collection of scientific works*. Kurgan: CSU. P. 71–79 [in Russian].
17. Nikolaeva T.M. (1983) Qualitative adjectives and the reflection of the picture of the world [Kachestvennye prilagatel'nye i otrazhenie kartiny mira]. *Slavonic and Balkan Linguistics*. Moscow : Nauka. P. 67–86 [in Russian].
18. Ostrovska O. M. (2001) Lingual-stylistic means of expressing the category of evaluation (on the samples from American fictional prose) [Linhvostylistichni zasoby realizatsii katehorii otsinky (na materiali amerykanskoj khudozhnoi prozy)]: Synopsis diss. Cand. Of Phil. Sciences: 10.02.04. Lviv. 20 p. [in Ukrainian].

19. Prykhodko H.I. (2013) Evaluation and communication : a textbook for students and postgraduates [Otsinka i komunikatsiia: posibnyk dlia studentiv ta aspirantiv]. Vinnytsia: Nova knyha. 168 p. [in Ukrainian].
20. Prihod'ko A.I. (2004) Semantics and pragmatics of evaluation in modern English language [Semantika i pragmatika ocenki v sovremennom anglijskom yazyke]. Zaporozh'e: ZGU. 321 p. [in Russian].
21. Skvorcova E.V. (2012) Lexical-semantic aspects of asymmetry of positive and negative evaluation zones [Leksiko-semanticheskie aspekty asimmetrii polozhitel'noj i otricatel'noj zon ocenki: na materiale russkogo i anglijskogo yazykov]: Synopsis diss. Cand. Of Phil. Sciences: 10.02.01. Orel. 20 p. [in Russian].
22. Solodilova I.A. (2014) The ways of evaluation conceptualisation in the German language (on the samples from German fictional prose) [Sposoby konceptualizacii ocenki v nemeckom yazyke (na materiale nemeckoyazychnoj khudozhestvennoj prozy)]: diss. Doct. Of Phil. Sciences: 10.02.04. Ufa. 538 p. [in Russian].
23. Yakushina R.M. (2003) Dynamic parametres of evaluation (on the samples from modern English language) [Dinamicheskie parametry ocenki (na materiale sovremennogo anglijskogo yazyka)]: Synopsis diss. Cand. Of Phil. Sciences: 10.02.04. Ufa: Bashkir State University. 24 p. [in Russian].
24. Ianovets A. I. (2007) Pragmatics of the means expressing negative evaluation in modern English language [Prahmatyka zasobiv vyr-azhennia nehatyvnoi otsinky v suchasni anhliskii movi]. Scientific bulletin of Volyn state university. Issue # 4, Lutsk. P. 248–252 [in Ukrainian].
25. Beaton M.C. (2009) Death of a Macho Man. London: Constable. 196 p.
26. Beaton M.C. (2011) Death of a Prankster. London: C & R Crime. 180 p.
27. Bily M. (1971) Reflexives and the Subjective (“emphatic”) Side FSP. Pap. 4th Scand. Linguistics. Odense: Univ. Press. P. 71–77.
28. Quine W.O. (1971) Quantifiers and Propositional Attitudes. Reference and Modality. L.: Oxford Univ. Press. P. 71–77.